

§ 918 obč. zák., nebo i podle § 1295 obč. zák. a aby požadoval od žalovaného družstva splnění a náhradu škody pro opožděné plnění. Nebylo proto dovolání vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V souzeném případě jde o to, zda mezi postupitelem Alfrédem I. a žalovaným družstvem byla ujednána záповěď postupu nároku Alfréda I. na výplatu úvěrové valuty nebo její části proti žalovanému družstvu. Že taková záповěď byla ujednána, jest usuzovati z ustanovení odst. 5, lit. a), dlužního listu ze dne 16. března 1933. Ujednání zákazu postupu jest dovoleno, působí i proti třetím osobám a jeví účinky i proti postupníku, jenž o něm nevěděl, a je takovýto postup neúčinný, jestliže postoupený dlužník s ní nesouhlasí (rozh. č. 5396, 6720, 11334 a 13824 Sb. n. s.). Mylný jest názor dovolatelův, že v souzeném případě je zákaz postupu neplatný, poněvadž odporuje stanovám žalovaného družstva, které se o zákazu postupu nezmiňují, neboť nelze seznati, proč by nemohla býti záповěď postupu samostatně smluvena, i když ve stanovách není o ní zmínky. Zdali je žalované družstvo proto, že Alfréd I. postoupil svou pohledávku žalobci, oprávněno žádati na něm vrácení celé již zapůjčené částky a odeprítí mu výplatu zbytku smluveného úvěru, to je jiná otázka, která není předmětem souzeného sporu, a nemůže proto býti zde řešena. Této otázky se týkají vlastně dovolatelovy vývody, že by družstvo mohlo neplněním smluveného úvěru přivésti Alfreda I. do takového postavení, že by nemohl dostáti závazkům vůči staviteli a dodavatelům, kteří by pak mohli vésti exekuci na jeho nároky proti družstvu na výplatu smluvené úvěrové valuty, a že by pak družstvo bylo podle odstavce 5 lit. a) uvedeného dlužního listu oprávněno odvolati smluvený úvěr a žádati okamžité vrácení vyplacených zápůjčkových částek, což by bylo proti dobrým mravům. Postup provedený přes její záповěď a tudíž proti družstvu neúčinný neznamená, že by Alfréd I. nemohl žádati na družstvu náhradu škody, kdyby družstvo neoprávněně smluvený úvěr nedodrželo. Neplatnost nebo nicotnost ujednání o záповědi postupu z těchto vývodů dovolatelových nelze odvoditi. Jakou částku žalované družstvo ze smluveného úvěru Alfredu I. již vyplatilo, je pro souzený případ bez významu.

Čís. 16564.

Pokud učitel není odpověden za zranění žáka druhým spolužákem při svlékání žactva před lékařskou prohlídkou.

O nároku proti nezletilému nedospělému škůdci může býti rozhodnuto i tehda, byla-li podána žaloba zároveň proti dozorcí osobě; uve-

dený nárok nevzniká teprve tehdy, zůstalo-li domáhání se nároku proti dozorcí osobě marné, nýbrž vzniká již činností, z níž škoda vznikla.

Také v případě § 1310 obč. zák. jest zásadně podmínkou odpovědnosti nezletilého nedospělce zavinění podle § 1294 obč. zák. Zda jest tu takového zavinění, jest posouditi podle okolností jednotlivého případu. Pokud neodpovídá nedospělec (8½letý) druhému nedospělci za škodu způsobenou mu při manipulování s tupým kapesním nožem.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1937, Rv I 2208/36.)

Srov. rozh. č. 7975 Sb. n. s.

Dne 20. října 1932 se v jednotřídní obecné škole v P. konala prohlídka školním lékařem. K tomu účelu se děti, které měly býti prohlédnuty, svlékaly. Žalovaný nezl. Karel K. si vypůjčil od spolužáka nůž k přeříznutí tkaničky u boty. Dal si při tom svou nohu na sedadlo lavice a při rozřezávání šněrovadla uklouzl mu nůž, který zasáhl žalobce a vypíchl mu pravé oko.

Tvrdě, že spolužalovaný učitel zanedbal dozor, který měl nad školními dětmi, ačkoliv je předpis, že se při prohlídkách školním lékařem má každé dítě svlékat zvlášť a že každé dítě zvlášť musí býti předvedeno lékaři a že se tak nestalo, nýbrž že se všechny děti svlékaly současně, a že žalovaný učitel se o děti vůbec nestaral, nýbrž se bavil s Dr. B., díval se oknem ven a měl děti k tomu, aby se rychle svlékaly, ač musil viděti, že děti užívaly při svlékání nože; dále že nezl. Karel K. odpovídá následkem zavinění za škodu vzniklou žalobci, domáhá se žalobce nezletilý Jindřich L. na obou žalovaných náhrady škody. Soud první stolice neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud potvrdil napadený mezitímní rozsudek. Důvody: Vychází-li se ze zjištění prvního soudu, sluší schváliti právní posouzení sporu prvním soudem. Odvolatel dovozuje, že žalovaný učitel zanedbal povinnou péči nad dětmi, ježto jednak nařídil rychlé svlékání, jednak nedohlížel na děti, když se svlékaly, nýbrž že byl obrácen k oknu. Tu však nutno uvážiti, že prohlídku dětí řídil úřední lékař, že ten nařídil rychlé svlékání, a dále že nelze přece rozumně žádati na učiteli, aby nepřetržitě všechny děti očima sledoval tak, aby ani na chvíli žádné z nich se zřetele nepustil. Takovýto ustavičný dozor je téměř nemožný, ale ani takový dozor by nebyl naprostou zárukou, že se žádné neštěstí nestane. Když se děti učí ručním pracem a při nich ve škole při vyučování užívají nožů, nelze jim zakazovati, aby s sebou přinesli do školy nůž. Na učiteli pak nelze žádati, aby zvlášť kontroloval, má-li dítě nůž. Nutno také uvážiti, že žalovaný učitel měl povinnost býti k dispozici školnímu lékaři a řídit se jeho pokyny. Nelze mu proto vytýkati, když dle přání úředního lékaře přikázal dětem, aby se rychle svlékaly, a když mu pomáhal při zkoumání zdravotních archů. Odvolací soud souhlasí s prvním soudem, že za daného stavu věci nelze na straně žalovaného učitele spatřovati opominutí povinné péče podle § 1309 obč. zák. Ale i stran žalovaného nezletilého Karla K. nelze souhlasiti s výtkou odvo-

latele. Tento žalovaný byl v době žalobcova úrazu 8letý a navštěvoval první třídu obecné školy. Ačkoli tedy překročil již věk dětský, přece jen byl nedospělým chlapcem, u něhož nelze předpokládati takové užívání rozumu a takovou péli a pozornost, jakou předpokládá § 1297 obč. zák. u osob dospělých. Proto také jsou za zavinění takových nedospělců odpovědny podle § 1309 obč. zák. na prvním místě ty osoby, jimž je svěřen na ně dozor. Teprve na druhém místě, když od těchto osob nemůže poškozený dostat náhradu, ukládá § 1310 obč. zák. soudci, aby uvážil, zdali lze přičítati nedospělému nějaké zavinění, třeba obyčejně nebývá při rozumu. Uvážil-li se v souzené věci všechny zjištěné skutečnosti, že totiž osmiletý chlapec při svlékání bot užívá cizího nože, který jest tupý a jenž mu sklouzne po šněrovadle, dále, že se žalobce — rovněž nezletilý osmiletý chlapec — nakloní nad žalovaným, že se úraz stal ve škole za dozoru učitele, kdy se děti chovají slušně a klidně, a že neskotačily ani se nějak příliš živě nechovaly, nelze ani na straně žalovaného nezletilce shledati, že opominul obyčejnou péli a pozornost a že je vinen nedopatřením. I dospělému člověku sklouzne nůž na hladkém předmětu, tím méně lze to vytykáti dítěti. Také nelze na malém chlapci žádati, aby při takovém úkonu předvídal nebezpečí a aby učinil ochranné opatření, právě tak jako se nelze diviti, že se druhý chlapec nevzdálil s místa, kde mu hrozí nebezpečí. Není proto nárok žalobcův ani proti žalovanému nezletilému Karlu K. odůvodněn.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

V opominutí příkazu učitele, že děti se mají svléknouti jednotlivě, nelze spatřovati opominutí ve smyslu § 1294 obč. zák.; na ustanovení § 1311 obč. zák. se žalobce nemůže odvolávati, neboť žalovaný učitel, který nedal příkaz, aby se děti svlékaly jednotlivě, nedal tím příčinu k náhodě, kterou byl žalobce poškozen, a nepřestoupil při tom zákon, který se snaží zabrániti náhodným poškozením, právě proto, že, jak nižší soudy usoudily, nelze míti za to, že za normálních poměrů při společném svlékání školních dětí jest dána možnost úrazu svlékáním.

Také to, co dovolatel uvádí o nahlížení do zdravotních archů, o příkazu učitele, aby se děti rychle svlékly, a že se učitel díval oknem ven, nemůže odůvodniti povinnost učitele k náhradě škody; neboť vše to není v souzeném případě v příčinné souvislosti s úrazem a nemůže býti přičítáno za učitelovo zavinění na úraze v té podobě, jak se stal. Vždyť nižší soudy zjistily, že učitel vůbec nemohl viděti, že žalovaný nezletilý Karel K. manipuloval s kapesním nožem.

Správný jest názor dovolatelův, že u nezletilých nedospělců nelze předpokládati zavinění ve smyslu §§ 1295, 1297 obč. zák., jež by mohlo odůvodniti civilněprávní odpovědnost škůdce; nesprávný jest názor prvního žalovaného, že odpovědnost nezletilého nedospělce může vzniknouti jen tehdy, nelze-li dosíci náhrady škody od dozorčí osoby, že jest

tudíž žaloba proti prvému žalovanému v souzeném případě předčasná a pochybená. Také podpůrnost nároku podle § 1310 obč. zák. je pravidlem hmotného práva. Takovýto nárok nevzniká teprve, bylo-li domáhání se nároku na dozorčí osobě marné, nýbrž vzniká již činností, kterou škoda vznikla. O takovém nároku proti nezletilému škůdci může tudíž býti rozhodnuto i tehdy, byla-li podána žaloba zároveň proti dozorčí osobě, ježto právě nárok dle § 1310 obč. zák. jest závislý na tom, zda nárok proti dozorčí osobě podle § 1309 obč. zák. jest odůvodněn (srov. rozh. č. 7975 Sb. n. s.).

Nezletilý nedospělec neodpovídá sice podle všeobecných ustanovení o náhradě škody, může však býti odpověden dle zvláštních ustanovení § 1310 obč. zák. Ježto další ustanovení dotčeného zákonného předpisu tu nemají významu, jest jen posouditi, zdali nezletilému škůdci nelze v souzeném případě přičísti přece nějaké zavinění na žalobcově úrazu. Zákon nedává opory pro názor, že pojem zavinění vytčený v § 1310 obč. zák. má jiný obsah než v ostatních všeobecných ustanoveních o náhradě škody; i v případě § 1310 obč. zák. jest podmínkou odpovědnosti nezletilého nedospělce zavinění podle § 1294 obč. zák., že totiž škoda byla způsobena vědomě a s vůlí, nebo ze zaviněné nevědomosti, z nedostatku náležité pozornosti, nebo náležité péle. Výjimečné ustanovení § 1310 obč. zák. ukládá soudci povinnost vyšetřiti, zdali přece nelze přičítati škůdci nějaké zavinění, to znamená, zda škůdce způsobil škodu úmyslně nebo tak hrubou nedbalostí, že výjimečně musí odpovídati za následky svého jednání neb opominutí. Nelze tudíž přisvědčiti žalobcově názoru, že soudce v případě § 1310 obč. zák. vždy kromě případu podle § 1308 obč. zák. musí uložit nezletilému nedospělci náhradu škody, buď celou, nebo částečnou; tomu tak jest jen nehledíc na ostatní případy § 1310 obč. zák., o které tu nejde, stíhá-li škůdce zavinění. Podle smyslu § 1310 obč. zák. může býti užito tohoto výjimečného ustanovení, je-li tu zavinění neobyčejného rázu. Použitelnost § 1310 obč. zák. musí býti posuzována jinak, útočí-li na příklad nezletilý nedospělec otevřeným kapesním nožem ve zlém úmyslu na někoho a jej poraní, než poraní-li někoho bez zlého úmyslu neúmyslným činem jen nešťastnou náhodou při manipulování s tupým kapesním nožem. Zákon nevymezuje v § 1310 obč. zák. v té příčině přesnou hranici a jest posouditi vždy podle povahy jednotlivého případu, zda nezletilý nedospělec jest odpověden za škodu.

Nižší soudy právem vyloučily v souzeném případě povinnost nezletilého žalovaného k náhradě škody. Tento žalovaný, jenž podle zjištění nižších soudů jest narozen dne 21. května 1924, tudíž jemuž bylo v den úrazu dne 20. října 1932 teprve osm let a pět měsíců, a jenž chtěl rozvázati nožem tkaničku a při vyklouznutí nožem poraní svého spolužáka, vykonal tím čin nezávislý na své vůli, tedy bez jakékoliv zlé vůle proti svému spolužáku; právem nespátřovaly nižší soudy v této události opominutí nebo jednání nezletilého škůdce, která by mohla odůvodniti zavinění dle § 1310 obč. zák. a tím odpovědnost za nastalou škodu.